

Prokopchuk M.

studentka grupy ME-2

Uniwersytet Państwowy „Politechnika Żytomierska”, m. Żytomierz

Promotor naukowy:

Ksendzuk V.

dr, adiunkt Katedry Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych

Uniwersytet Państwowy „Politechnika Żytomierska”, m. Żytomierz

ROZWÓJ HANDLU ZAGRANICZNEGO W POLSCE I NA UKRAINIE

Warunkami wstępnymi dla rozwoju międzynarodowych stosunków gospodarczych między Ukrainą a Polską są: dość duże obszary terytorialne; oba kraje stosunkowo mają niewielką różnicą w populacji; obecność wspólnej granicy długością 535 km z 12 przejściami, która jest również zewnętrzną granicą UE; funkcjonowanie dwóch euroregionów - „Bug” i „Karpaty”. W 2013 r. UE stanowiła 79% eksportu i 64% importu Polski, Ukraina eksportuje 48% towarów do UE, a stamtąd importuje 31%.

Procesy transformacji miały miejsce w ukraińskiej gospodarce, ale w wielu kierunkach rozwoju Ukraina jest znacznie gorsza od Polski, przede wszystkim pod względem PKB na mieszkańca. W ciągu ostatnich 10 lat obroty polskiego handlu zagranicznego wzrosły prawie o 10 razy, a ukraińskie o 4,4 razy. Stopa bezrobocia na Ukrainie jest niższa niż w Polsce - odpowiednio 8 i 13 %. Polska eksportuje na rynki międzynarodowe produkty rynkowe kompleksu rolno-przemysłowego, w tym przetworzone owoce i warzywa, mięso, produkty mleczne, wyroby elektromechaniczne, samochody, samoloty, statki, towary przemysłu lekkiego. Podstawą polskiego importu są maszyny i urządzenia transportowe, chemikalia, minerały, paliwo i smary. Ukraina natomiast eksportuje maszyny i urządzenia mechaniczne, elektryczne oraz ich części, pojazdy, samoloty, statki i inne środki transportu, produkty przemysłu chemicznego, oraz importuje metale nieszlachetne i artykuły z nich, produkty mineralne.

Integracja Ukrainy w przestrzeń europejską jest jednym z najważniejszych zadań dla Ukrainy. Dla Ukrainy branża transportowa jest szczególnie ważna, ponieważ sektor transportu stanowi znaczącą część PKB. Dane Statystyki Państwowej Służby Ukrainy wskazują, że sektor transportu w 2016 roku w PKB wyniósł 7,4%. Dla porównania, według danych statystycznych UNCTAD, w 2016 r. sektor transportu stanowił 10,63% PKB Polski. Jest to o 3,23% więcej, niż na Ukrainie. Również w ciągu ostatnich 5 lat w Polsce istnieje stała tendencja do zwiększania tego wskaźnika. Na Ukrainie natomiast w 2017 r. w porównaniu z 2016 r. spostrzega się spadek. To może świadczyć o tym, że polska gospodarka może być przykładem do rozwoju ukraińskiej branży transportowej.

Polska ma dodatnie saldo handlu zagranicznego, Ukraina ma negatywne. Polska zarobiła prawie o 5 razy więcej w eksporcie, niż Ukraina - 246,3 mld dolarów. I, w przeciwieństwie do nas, dochód Polaków z eksportu jest większy, niż koszt zakupu towarów importowanych. Dwa lata temu Polska, podobnie jak Ukraina, miała ujemny bilans handlu zagranicznego, ale zdołała zmienić sytuację ze względu na popyt na polskie towary w UE - w 2014 r. Jej import wyniósł 284,5 mld dolarów, a eksport - 273,9 mld dolarów. Produkty towarowe o wysokiej wartości dodanej przyniosły naszym sąsiadom 13,4 mld dolarów - prawie jedną trzecią całkowitego eksportu Ukrainy w 2016 roku. Chociaż w porównaniu z 2014 r. liczba ta spadła o 1,1 mld USD, a na Ukrainie o 0,5 mld USD. Polacy sprzedają do innych krajów towary, które potrafi produkować i Ukraina: samochody, autobusy, maszyny rolnicze. Ale naszym producentom łatwiej jest eksportować surowce, a nie produkować gotowych towarów. W ten sposób zarabiamy mniej na eksporcie i zależymy od cen na surowiec.

Istnieje znaczna asymetria we wzajemnym handlu Ukrainy i Polski. Tak więc w pierwszej połowie 2013 roku udział Polski w eksporcie Ukrainy wynosił około 4%. Jako partner eksportowy Polska zajęła piąte miejsce po Rosji, Turcji, Chinach, Włoszech. Eksport do Polski w tym okresie spadł o 11,3%. Polska importuje na Ukrainę w wysokości 4,2%, czyli czwarte miejsce po Rosji, Chinach i Niemczech, ale import z Polski wzrósł o 13,7% w tym samym okresie. W konsekwencji ujemne saldo handlowe dla Ukrainy i Polski.

Podobna sytuacja była obserwowana w poprzednim roku na Ukrainie: eksport towarów do Polski spadł o 8%, podczas gdy import wzrósł o 12%. Miejsce Ukrainy w handlu zagranicznym Polski jest niewielkie: eksport na Ukrainę stanowi 2,9% całego eksportu z Polski, a import z Ukrainy tylko 1,2% całości importu.

Dla Polski Ukraina jest jednym z najważniejszych rynków sprzedaży usług. W eksporcie usług Polski, Ukraina, należy do czwartego miejsca po Niemczech, Holandii i Stanach Zjednoczonych. Na Ukrainie sprzedawane jest 4,5% wszystkich polskich usług. Przewaga w handlu usługami ze strony ukraińskiej odnotowywana jest tylko w usługach transportu kolejowego, gdzie Ukraina ma dodatnie saldo. Najważniejszy artykuł polskiego eksportu usług na Ukrainę to podróz, w której Ukraina zajmuje drugie miejsce po Niemczech z udziałem prawie 14% w całkowitym eksporcie polskich podróży. Ważne miejsce zajmują usługi handlu i pośrednictwa, gdzie eksport na Ukrainę stanowi 5,6%. Ukraina musi wdrożyć politykę substytucji importu i stymulowania eksportu. Przede wszystkim poprawa powinna dotyczyć podaży usług innych, niż kolejowe, na przykład usług edukacyjnych, usług biznesowych i finansowych, ubezpieczeniowych, komputerowych i turystycznych.

Polska działa strategicznie ważne z ekonomicznego punktu widzenia jako partner Ukrainy w handlu towarami i usługami, jak również w innych formach międzynarodowych stosunków gospodarczych. Potencjał Polski do wzajemnego handlu jest znacznie bardziej skuteczny, niż Ukrainy, co doprowadziło do wyraźnej asymetrii w stosunkach handlowych i gospodarczych.

Więc, można zrobić następujące wnioski dotyczące rozwoju handlu zagranicznego w badanych krajach:

- poziom handlu między Polską a Ukrainą jest niski, ale rośnie wraz ze znacznymi perspektywami w przyszłości;

- małe i średnie przedsiębiorstwa działają bardziej na rynkach krajowych, a większość handlu międzynarodowego prowadzona jest przez większe jednostki biznesowe;

- perspektywą rozwoju eksportu na Ukrainie powinna stać produkcja wyrobów gotowych;

- dla Polski nowy kierunek rozwoju stosunków gospodarczych z Ukrainą może znaleźć się w inwestycjach i zakładaniu przedsiębiorstw wspólnych.